

Współpraca rodziców w ramach realizacji orientacji zawodowej w szkole

Pracuję w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym już siedem lat, a pierwszy rok jako pedagog szkolny. Naszymi wychowankami w zdecydowanej większości są dzieci pochodzące z rodzin ubogich i niejednokrotnie dotkniętych patologią. Rodzice ich często już od lat są wspomagani przez instytucję Opieki Społecznej. Pomoc ta jest długotrwała i powoduje postawę roszczeniową. Przez co rodziny te przestają od siebie wymagać. Stają się ludźmi biernymi, bo wiedzą, że i tak pomoc otrzymają. I tak z miesiąca na miesiąc.

Dzieci przyglądają się postawie rodziców wobec ich obowiązku utrzymania rodziny. Patrzą na obojętność i brak zainteresowania ich nauką, osiągnięciami i problemami w szkole. A przecież wybór zawodu dla młodego człowieka jest bardzo ważnym problemem w rozwiązaniu, którego oczekuje on pomocy z zewnątrz.

Proza życia – zwykła szara codzienność pokazuje nam, jak ważna jest współpraca rodziców ze szkołą właśnie na płaszczyźnie orientacji zawodowej. A wszystko po to, aby dać młodemu człowiekowi nadzieję i wiarę, że można żyć inaczej. Być aktywnym człowiekiem i mieć wpływ na swoje życie poprzez dobrze zaplanowaną karierę zawodową. Nie być bezrobotnym, bez szans na znalezienie pracy.

To umieć sobie odpowiedzieć na pytanie: Kim chciałbym być? Dokąd zmierzam?

Praca ta będzie dla mnie jako dla pedagoga szkolnego niczym drogowskaz we współpracy z rodzicami w Ośrodku, w którym pracuję.

Dlaczego współpraca rodziców ze szkołą w realizacji orientacji zawodowej jest tak ważna? Bo..., i tutaj pada odpowiedź, która została zobrazowana liczbą **80%**, interpretacja jej brzmi następująco:

W rankingu doradców, B. Wojtasik, ujawnia że aż 80 % młodzieży wskazało na **rodziców**, a następnie zostali podani **koledzy**, **wychowawcy**, **nauczyciele**, a na końcu **profesjonalni doradcy**.

Trzeba pamiętać o tym, że dla młodzieży właśnie rodzice są pierwszymi i najważniejszymi doradcami zawodu. Mają oni najsilniejszy wpływ na wybór zawodu przez ich dziecko. Żadna osoba ani instytucja nie ma takiej siły oddziaływania, jak właśnie rodzina. O tym powinien pamiętać każdy doradca zawodu.

Profesjonalni doradcy muszą mieć na uwadze fakt, że dla młodzieży najlepszymi doradcami są rodzice. Oni najlepiej znają swoje dziecko. A osobisty stosunek

---

¹ Lidia Jędryczka, nauczyciel-wychowawca w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Wąsoszu.

ojca i matki do dziecka nacechowany miłością, czyni ich najbliższymi opiekunami i doradcami².

Odrzucenie rodzica w roli doradcy zawodowego ma miejsce wówczas, gdy rodzice wykonują zawód o małym prestiżu materialnym i społecznym, gdy są niezadowoleni ze swojej pracy lub wtedy, gdy ich kariera zawodowa została przerwana utratą pracy i uzyskaniem w wyniku tego statusu osoby bezrobotnej.

Brak pracy przyczynia się do destabilizacji życia rodzinnego. Bezrobotny ojciec lub matka czują się winni tej sytuacji i odczuwają utratę autorytetu.

Złe samopoczucie rodziców udziela się ich dzieciom, które zaczynają tak jak ich rodzice pesymistycznie patrzeć w przyszłość. Rodzi to frustrację w młodym człowieku i poczucie beznadziei. W świadomości dziecka rodzi się myśl „po co się uczyć skoro i tak nie ma pracy”. Takie pesymistyczne spojrzenie utrwala postawę bierności, którą dzieci przejmują od swoich rodziców.

Jeżeli szkoła chce właściwie przygotować uczniów do wyboru zawodu, to musi zadbać o ścisłą współpracę z ich rodzicami. Ale trzeba zauważyć, że współpraca na tej płaszczyźnie jest procesem złożonym i zależy od wielu czynników:

- od stanu dotychczasowej wiedzy na temat orientacji zawodowej;
- od poziomu świadomości tak rodziców, jak i szkoły odnośnie współpracy;
- od stopnia zmotywowania rodziców przez szkołę do poszerzania wiedzy pedagogiczno-psychologicznej.

Szkoła może pomóc rodzicom we właściwym kształtowaniu postaw wobec dziecka w wyborze zawodu. Może wpłynąć na pogłębienie ich wiedzy o dziecku i uwrażliwić na ważność problemu dotyczącego wyboru zawodu przez ich dziecko.

W dobie przeobrażeń społecznych, kulturowych i ekonomicznych – pedagogizacja rodziców nabiera wielkiej wagi.

W pedagogicznym kształceniu rodziców w zakresie orientacji zawodowej nie chodzi o to, aby rodzice sami ponieśli ciężar odpowiedzialności za przygotowanie dziecka do wyboru zawodu, ale o to, aby na ten wybór spojrzeli przez pryzmat wielu czynników.

Zatem pomoc rodzicom ze strony szkoły jest nieodzowna. Bo tak, jak i rodzicom, tak i nauczycielom zależy na niesieniu pomocy dziecku i poznaniu go w kierunku możliwości wykonywania określonego zawodu w przyszłości³.

Trzeba również zwrócić uwagę na to, że niejednokrotnie zdarza się tak, że rodzice nie dysponują dostatecznym aktualnym zasobem wiedzy o proponowanych swoim dzieciom zawodach i możliwościach kształcenia.

Często też niewłaściwie oceniają uzdolnienia i możliwości swoich dzieci, a w tych decyzjach niejednokrotnie kierują się swoimi pozytywnymi lub negatywnymi doświadczeniami życiowymi, własnymi aspiracjami lub społecznym prestiżem zawodu. Są nieświadomi wymagań, które musi spełnić kandydat w określonym zawodzie. Nie biorą również często pod uwagę postępu naukowo-technicznego – i potrzeby dalszego kształcenia się⁴.

---

² B. Wojtasik, *Warsztat doradcy zawodu*. Wrocław 1993.

³ B. Krzeszewska, *Współpraca szkoły z rodzicami w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu*, s. 7-8, Warszawa 1989.

⁴ S. Szajek, *Orientacja i poradnictwo zawodowe*, s. 73, Warszawa 1979.

Chodzi tutaj o **świadomość wychowawczą rodziców**, która jest jednym z czynników gwarantującym skuteczność współpracy szkoły z rodzicami.

Pozostałe czynniki, na które wskazuje M. Łobocki to:

1. jedność oddziaływania środowiska szkolnego i domu rodzinnego;
2. dynamizacja wiedzy pedagogiczno-psychologicznej;
3. właściwe metody pedagogicznego kształcenia rodziców;
4. zasady właściwego kontaktu nauczyciela z rodzicami.

Świadomość wychowawcza rodziców w odniesieniu do orientacji zawodowej jest dlatego tak ważna, bo ujmuje ona:

- świadomość własnej roli wychowawczej i odpowiedzialności za los dziecka,
- wzorce wychowawcze uznawane przez rodziców,
- postawę rodziców wobec pracy,
- postawę rodziców wobec wyboru zawodu przez ich dziecko,
- wiedzę rodziców o dziecku, szkołach i zawodach,
- sposoby postępowania z dzieckiem w przypadku doradzania lub odradzania wyboru zawodu.

Są to czynniki najistotniejsze, które wpływają na decyzje zawodowe.

Ważne jest to, co rodzice wiedzą na temat orientacji zawodowej, co potrafią na ten temat powiedzieć i jak postępują w tym zakresie.

Właściwa postawa rodziców wobec wyboru zawodu przez dziecko jest czynnikiem decydującym o sukcesie bądź o jego porażce.

Służyć dziecku właściwą radą i pomocą w wyborze zawodu mogą przede wszystkim ci rodzice, którzy przyjmują racjonalną postawę wobec dziecka.

Ale również można mówić o nieracjonalnych postawach, które wynikają często ze źle pojętej miłości macierzyńskiej i ojcowskiej. Jest to błąd polegający na przecenianiu możliwości dzieci. Ich działanie jest podyktowane tym, że za wszelką cenę starają się zapewnić swoim dzieciom przyszłość najlepszą z możliwych i nie zdają sobie sprawy z tego, że doprowadzają w ten sposób do rozpaczliwego położenia.

Jest również wielu takich rodziców, którzy z kolei nie doceniają swoich dzieci i nie wierzą w ich możliwości – utrudniając im osiągnięcie sukcesu.

Jest też grupa rodziców, którzy zdając sobie sprawę z tego jak ważna to jest decyzja, wymagająca nie mało wysiłku. Bo przygotowanie dziecka do wyboru zawodu, to przygotowanie jednocześnie do życia, do podejmowania samodzielnych decyzji.

I dlatego nie dobrze jest, gdy rodzice tak wychowali swoje dziecko, że zapytane o to, co chce dalej robić bezradnie patrzy na ojca, czy matkę oczekując od nich odpowiedzi.

Jest też taka grupa rodziców, którzy nie liczą się z planami swoich dzieci, z ich marzeniami – sami za nich decydują o wyborze zawodu. Nie mają również racji i ci rodzice, którzy decyzję wyboru zawodu pozostawiają swoim dzieciom, a ich postawa jest podyktowana tym, że boją się odpowiedzialności, która wiąże się z tą decyzją. I do dziecka mówią tak: „Sam sobie wybierz, rób, jak chcesz, ja ci nie powiem, żebyś potem nie miał do mnie żalu”.

Przyjęcie takiej postawy z pewnością nie ułatwi dziecku podjęcia tak ważnej decyzji. Rodzice powinni aktywnie współuczestniczyć w wyborze zawodu przez

dziecko, przyjmując postawę życzliwości i zrozumienia. Każdemu młodemu człowiekowi jest potrzebna pomoc i rada ze strony rodziców.

I. Janiszewska wyróżnia trzy rodzaje postaw rodziców wobec wyboru zawodu dziecka:

- *obojętna* – wybór pozostawia się dziecku. Rodzice ci przeceniają samodzielność dziecka, które jeszcze w tym wieku nie ma dostatecznych przesłanek do samodzielnego wyboru zawodu;
- *narzucająca decyzję* – rodzice uważają, że dziecko w tym wieku nic nie może wiedzieć na temat swojej przyszłości i decyzję trzeba podjąć za nie i bez niego;
- *współpracująca w podjęciu decyzji* – rodzice pomagają dziecku, razem z nim zastanawiają się nad właściwym wyborem, a ostateczny głos pozostawiają dziecku w zależności od stopnia jego usamodzielnienia.

Oczywistą jest rzeczą, że ta ostatnia postawa jest słuszna. I po to, aby mogła się stawać coraz powszechniejsza potrzebna jest praca z rodzicami, a także właściwe ich informowanie o możliwościach uczenia się ich dzieci i możliwościach wyboru zawodu.

Niejednokrotnie bywa tak, że rodzice są zmuszeni do przełamywania uprzedzeń do pewnych zawodów, do których dziecko wykazuje zainteresowania i uzdolnienia⁵.

Bożena Wojtasik rodziców, którzy pomagają dzieciom w wyborze zawodu i szkoły podzieliła również na trzy grupy i jest to następujący podział:

1. **Rodzice dyrektywni** – uważają, że oni wiedzą najlepiej, jaki zawód powinno wybrać ich dziecko. Wybierają zawód „za dziecko”, mogą więc popełnić wiele błędów.
2. **Rodzice partnerzy** – nawiązują dialog. Dziecko jest uznawane przez nich za jednostkę twórczą i samodzielną, która potrafi pokierować własnym losem, ale w pewnych sytuacjach może potrzebować pomocy.
3. **Rodzice liberalni** – nie wtrącają się, pozostawiają dziecku „wolną rękę” i swobodę działania. Nie oceniają, nie kontrolują, nie pouczają, nie dają żadnych rad. W grupie tej są dwie kategorie rodziców: a) rodzice, którzy uważają, że są niekompetentni, że nie znają zawodów, szkół, i wobec tego nie mogą pomóc; b) rodzice wspierający, którzy wiedzą, że ich dzieci poradzą sobie najlepiej, oni zaś jedynie pobudzają ich do aktywności, są cierpliwymi słuchaczami, zwiększają poczucie bezpieczeństwa i zaufania do własnych sił dziecka⁶.

Wynika z tego, że postawy rodziców są różnorodne i nie zawsze prawidłowe. Uwarunkowane jest to niejednokrotnie ich niewiedzą i nieumiejętnością radzenia sobie w roli doradcy zawodu swojego dziecka. Aby kształtować prawidłowe postawy rodziców, zaktywizować ich do współuczestniczenia w podejmowaniu decyzji przez ich dziecko odnośnie wyboru zawodu – trzeba im pomóc.

Szkolni doradcy zawodu powinni docenić znaczenie poradnictwa nieprofesjonalnego i prowadzić pedagogizację rodziców w kierunku ich dokształcania jako nieprofesjonalnych doradców. Należy również zwrócić uwagę rodzicom, że ta współpraca ma charakter pracy w „systemie” – uczeń, nauczyciel, wychowawca, pedagog, szkolny doradca, rodzice. Aby decyzja dotycząca wyboru zawodu miała

---

⁵ I. Janiszewska, *Zagadnienia orientacji i selekcji szkolnej*, Warszawa 1971, s. 133.

⁶ B. Wojtasik, *Warsztat doradcy zawodu*, Warszawa 1997.

charakter sukcesu – wszystkie wymienione osoby muszą pracować aktywnie i kreatywnie.

Praca szkolnego doradcy zawodowego z rodzicami, w efekcie powinna uzmysłowić rodzicom, jak ogromną rolę ma zwracanie uwagi na **mocne strony osobowości własnego dziecka, i jak pomóc dziecku w ich odkrywaniu**. Zdobyte wiadomości o sobie samym pozwolą uczniom zastanowić się nad różnymi możliwościami kształtowania swojej przyszłości i wprowadzą ich w dziedzinę dokonywania wyborów i podejmowania decyzji dotyczących ich przyszłości⁷.

O tym, jak ważne są zainteresowania dziecka i mocne strony jego osobowości niech posłużą następujące przykłady: **Galileusz** (1564-1642), włoski astronom, fizyk, mechanik, filozof, jeden z twórców nauk ścisłych pragnął w 16 roku życia studiować nauki przyrodnicze. Ojciec kategorycznie temu się przeciwstawił, bo chciał, aby syn studiował medycynę, która dałaby jemu utrzymanie i jego starym rodzicom. Po czterech latach studiowania na medycynie stwierdził, że nie będzie dobrym lekarzem, bo interesuje go bardziej filozofia i nauki przyrodnicze. Zrezygnował z medycyny i po czterech latach został mianowanym profesorem w dziedzinie, która go zawsze pasjonowała.

Również i ojciec **Jana Matejki** miał życzenie wobec syna, aby został księdzem, a nie malarzem. Jan Matejko już od najwcześniejszych lat zdradzał talent malarski i nie posłuchał ojca, który argumentował swoją decyzję finansami, mówiąc: „Kto ma księdza w rodzie, tego bieda nie pobodzie”.

Podobnie i matka **Henryka Sienkiewicza** pragnęła, aby jej syn został lekarzem, choć od najwcześniejszych lat zdradzał talent literacki. Po roku studiów na medycynie przeniósł się na historię, aby tam rozwijać swoje zainteresowania.

Życie jednego z najsłynniejszych kompozytorów – **Wolfganga Amadeusza Mozarta** jest przykładem efektywnego rozwijania talentu pod wpływem odpowiedniego środowiska i świadomego działania wychowawczego. Jego ojciec zorientował się, że syn już w wieku trzech lat przejawia talent muzyczny. Marzenia o swojej sławie przelał na syna. Ojciec jest świadomy, że nawet największy talent bez nauki może się zmarnować dlatego stara się zapewnić swojemu synowi warunki do rozwoju.

W przytoczonych przykładach można zauważyć czynniki, które przyczyniły się do rozkwitu talentu i są to: własna aktywność, wychowanie⁸.

Program pracy psychoedukacyjnej szkolnego doradcy zawodowego z rodzicami (gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna).

1. Uzyskanie przez doradcę jak największej ilości informacji o uczniach.
2. Uświadomienie rodzicom ich wielkiej roli w doradzaniu dzieciom.
3. Aktywizacja rodziców do działalności doradczej i współpracy ze szkolnym doradcą oraz szkołą.
4. Inspirowanie rodziców do kreowania(wymyślania) ciekawych form pracy.
5. Wspólne z rodzicami uzgodnienie grupy zawodów preferowanych zarówno przez dziecko, jak i rodziców, w celu wyboru konkretnego zawodu lub szkoły.

⁷ M. Winiarska, *Program pracy psychoedukacyjnej szkolnego doradcy zawodowego z rodzicami*. [W:] *Edukacja zawodowa i projekcyjna w szkole*. Wrocław 2005, s. 209-210.

⁸ J. Dobrowolska, *Przygotuj swoje dziecko do wyboru zawodu*, Warszawa 1974, s. 62-66.

6. Ukazanie rodzicom sposobów bardziej profesjonalnego doradztwa zawodowego, poprzez:
  - poznanie metod samopoznania, rozpoznawania swoich mocnych stron osobowości, zainteresowań, umiejętności;
  - umiejętność gromadzenia informacji o szkołach, zawodach, rynku pracy i wymaganiach pracodawców;
  - znajomość placówek udzielających pomocy w wyborze szkoły, posiadających informacje o zawodach i rynku pracy oraz innych służących radą i pomocą.
7. Tworzenie **szkolnej tradycji** spotkań doradcy zawodowego z rodzicami.
8. Nauczenie rodziców opracowania wspólnie z dzieckiem planu awaryjnego.

Formy pracy

1. pogadanki, mini-wykład;
2. monolog, dyskusja;
3. konsultacje;
4. gry grupowe;
5. wycieczki;
6. konkurs;
7. prezentacje;
8. ankiety.

Środki i narzędzia pracy

Scenariusze „plan kariery” (teczki uczniów), ulotka, plakat, gazetka ścienna, „prośba dziecka”, schemat „monologu”, kwestionariusz ankiety.

Oczekiwane efekt

Rodzice aktywnie współuczestniczą w wyborze zawodu przez dziecko, przyjmując postawę życzliwości, zrozumienia dla sprawy i aktywnego współdziałania. Są partnerami, którzy nawiązują dialog. Uznają swoje dziecko za jednostkę twórczą i samodzielną, która potrafi pokierować własnym losem, ale w pewnych sytuacjach może potrzebować pomocy. Stanowią dla dziecka „zaplecze psychologiczne”, i są niezawodnym źródłem wsparcia. Potrafią wspólnie z dzieckiem opracować wariant awaryjny na wypadek niepowodzenia.

Ocena zajęć prowadzonych przez szkolnego doradcę zawodowego:

Rodzice oceniają efektywność zajęć, których byli uczestnikami w poszczególnych aspektach, wypełniając w tym celu Arkusz Ewaluacji⁹.

M. Winiarska zaprezentowała opracowanie, które powstało z myślą o szkolnych doradcach zawodu w aspekcie ich współpracy z rodzicami i opiekunami uczniów:

1. *Wstęp* – skierowany do szkolnego doradcy zawodu, wychowawców, pedagogów, nauczycieli.
2. *Monolog szkolnego doradcy zawodu* – wypowiedź doradcy otwierająca pierwsze spotkanie z rodzicami. Monolog powinien być zwięzły i służyć następującym celom:

---

⁹ M. Winiarska, *Program pracy psychoedukacyjnej szkolnego doradcy zawodowego z rodzicami*. [W:] *Edukacja zawodoznawcza i projakościowa w szkole*. Wrocław 2005, s. 209-210.

- stworzenie klimatu otwartości i wiarygodności oraz umożliwienie kontroli nad przebiegiem spotkania,
- zapoznanie z planem spotkania,
- wyjaśnienie roli szkolnego doradcy zawodu,
- określenie oczekiwań uczestników spotkania,
- ma pomóc rodzicom poczuć się bezpiecznie,
- ma pełnić funkcję edukacyjną.

A oto prosty schemat monologu doradcy oraz kilka propozycji wystąpień szkolnego doradcy skierowanych do rodziców – opracowania M. Winiarskiej:

Przykładowe scenariusze zajęć z rodzicami – skierowane do rodziców uczniów klas licealnych i ostatnich gimnazjalnych. Scenariusze te można zmodyfikować w zależności do potrzeb grupy, z którą się pracuje.

3. *Zakończenie spotkania* – przykładowa wypowiedź doradcy zamykająca spotkanie z rodzicami.

PROSTY SCHEMAT MONOLOGU DORADCY ZAWODOWEGO

1. Przywitanie.
2. Przedstawienie się.
3. Cel spotkania.
4. Zaznaczenie dobrowolności w udziale.
5. Wyjaśnienie roli szkolnego doradcy zawodowego.
6. Wyjaśnienie znaczenia rodziców w roli doradców zawodowych.
7. Określenie programu zajęć i czasu trwania.
8. Deklaracja rozpoczęcia spotkania.

Jest to schemat monologu, w oparciu o który każdy może stworzyć swój własny monolog¹⁰.

W swojej pracy pedagoga szkolnego we współpracy z rodzicami chciałabym się skupić na bliższym poznaniu warunków materialno-bytowych rodzin naszych wychowanków z wykorzystaniem takiego narzędzia, którym jest wywiad rodzinny. Wywiad ten wniesie informacje, które w wyborze zawodu są ważne.

- czy rodzice pracują?
- jaką wykonują pracę?
- czy są z tej pracy zadowoleni?
- czy chcieliby zmienić swoją pracę?
- czy są aktywni w poszukiwaniu nowej pracy?
- czy potrafią się odnaleźć na nowym rynku pracy?
- jaką radą z zakresu orientacji zawodowej służą swoim dzieciom?
- o jakim zawodzie marzą dla swojego dziecka?

Następnie wykorzystałabym kwestionariusz, w którym zawarłabym pytania dotyczące bliższego poznania swojego dziecka przez rodziców:

- jakie są zainteresowania dziecka?
- jaka jest ulubiona forma spędzania wolnego czasu?
- jakie dziecko posiada uzdolnienia?

¹⁰ Opracowała M. Winiarska, *Program pracy psychoedukacyjnej szkolnego doradcy zawodowego z rodzicami*. [W:] *Edukacja zawodowa i prospołeczna w szkole*. Wrocław 2005, s. 210-211.

- jakie ma zainteresowania?
- jakie przedmioty w szkole lubi?
- z których przedmiotów ma najlepsze oceny?
- czy sprawia problemy wychowawcze?
- czy jest energicznym, czy powolnym dzieckiem?
- czy ma kolegów, czy jest samotnikiem?
- czy jest opiekuńczy, wrażliwy, empatyczny?
- czy lubi mówić o swoich marzeniach, pragnieniach?
- jak zachowuje się w sytuacjach trudnych?
- czy jego myślenie jest optymistyczne, czy pesymistyczne?
- czy w wykonywaniu czynności jest drobiazgowy, dokładny?
- czy potrafi być odpowiedzialny za swoje zachowanie, słowa, czyny?
- czy łatwo przychodzi mu przyznać się do błędu?
- które słowa charakteryzują dziecko: wulkan, ślimak, myśliciel, kot, pies, słońce, pracuś, leniuch, marzyciel, przyjaciel, rozjemca, egoista, altruista.
- czy lubi przebywać na łonie przyrody?
- czy wolny czas spędza aktywnie(dyscyplina sportu)?
- jakie lubi czytać książki, czasopisma?
- czy jest oszczędny i potrafi przeznaczyć swoje kieszonkowe na ważne rzeczy?
- czy odnosi się z szacunkiem do pracy rodziców?
- czy stara się pomagać w czynnościach domowych rodzicom?
- czy dziecko ma w domu określone obowiązki do wykonania?

Można jeszcze wiele dodawać pytań, ale już odpowiedzi na te pytania pozwolą stworzyć obraz dziecka i umiejscowić go w kontekście określonej sytuacji finansowej i warunków materialno-bytowych rodziny. Ten kontekst jest bardzo ważny, bo decyduje o możliwościach finansowych rodziny, która albo jest w stanie pomóc finansowo w dalszym kształceniu dziecka albo nie.

W rodzinach, w których rodzice mają określone aspiracje, oczekiwania i marzenia wobec dziecka, którzy realnie podchodzą do jego możliwości – zrobią wszystko, aby ich dziecko zdobyło wymarzony zawód. Natomiast w rodzinach, w których dziecko nie zajmuje ważnej pozycji – choćby miało ogromny talent – to zostanie on zaprzepaszczony, bo nie otrzyma ono wsparcia z zewnątrz. Tak dzieje się w rodzinach dotkniętych patologią. Współpraca z taką rodziną to walka z patologią i przeciwdziałanie jej pogłębianiu się. A tym samym praca polegająca na nie uszkodzeniu dziecka i niesieniu przede wszystkim jemu pomocy, bo ono w tej współpracy jest podmiotem oddziaływania i winno być traktowane podmiotowo.

Uważam, że trzeba, zwłaszcza we współpracy z dziećmi i z młodzieżą z rodzin dotkniętych patologią ukazywać, co w życiu jest ważne, aby nie zatracili sensu życia. Aby umieli zbudować swoją drabinę wartości i wskazać, co dla nich jest najważniejsze. Pokazać, że w życiu każdego człowieka praca powinna być wartością niosącą zadowolenie z możliwości samorealizacji i satysfakcję finansową. A to z kolei umożliwi lepszy byt i realizację swoich marzeń osobistych i zawodowych.

To oznacza – być człowiekiem szczęśliwym – uczniem, rodzicem, kolegą-koleżanką, nauczycielem, wychowawcą, czy doradcą zawodowym...

ZAKOŃCZENIE

Bez wątpienia rodzice mają ogromną siłę oddziaływania na dziecko. Dzieje się tak dlatego, że są dla niego osobami znaczącymi. Dziecko przez fakt przebywania z rodzicami ma ogromną z nimi więź emocjonalną. Ma to również miejsce i w rodzinach patologicznych, w których źle się dzieje. Dziecko liczy się najczęściej ze zdaniem rodziców, wykonując ich polecenia, zamierzenia. Natomiast w sytuacji wyboru zawodu najczęściej jest to „ślepe” posłuszeństwo i podporządkowanie się woli rodziców, wynikające ze swoiście pojętej miłości.

Decyzja dotycząca wyboru zawodu pociąga za sobą poważne konsekwencje. Trafnie wybrany zawód daje poczucie satysfakcji, przydatności i samorealizacji. Natomiast w przypadku pomyłki w tym zakresie – trudność w adaptacji społeczno zawodowej, a to z kolei jest następstwem rozgoryczenia i rozczarowania.

„Mam 18 lat, ukończoną zasadniczą szkołę zawodową i zdobyty zawód malarza budowlanego. Pracuję. I tu właśnie rozpoczyna się mój dramat.

Nienawidzę mojego zawodu. Do budowlanki poszłam tylko dlatego, że nie znalazł się nikt, kto mógłby mi pomóc w chwili, kiedy trzeba było wybierać...”

Takich dramatów, jak ten jest wiele. Nie trafionych decyzji. Tylko dlatego, że nie znalazł się ten KTOŚ, kto mógłby pomóc. Aby temu zapobiec i przeciwdziałać bezrobociu, to już dzisiaj zacznijmy działać! **Ty – jako Uczeń, Ty jako – Kolega, Ja jako – Rodzic, Ja jako - Nauczyciel, Ja jako – Wychowawca i Ja jako – Szkolny Doradca Zawodowy we współpracy z WAMI!!!**

BIBLIOGRAFIA

- B. Wojtasik, *Warsztat doradcy zawodu*, Warszawa 1997.
- B. Krzeszewska, *Współpraca szkoły z rodzicami w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu*, Warszawa 1989, s. 7-8,
- S. Szajek, *Orientacja i poradnictwo zawodowe*, Warszawa 1979, s. 73.
- J. Dobrowolska, *Przygotuj swoje dziecko do wyboru zawodu*, Warszawa 1974, s. 62-66.
- M. Winiarska, *Program pracy psychoedukacyjnej szkolnego doradcy zawodowego z rodzicami*. [W:] *Edukacja zawodoznawcza i projakościowa w szkole*. Wrocław 2005, s. 209-210.
- I. Janiszewska, *Zagadnienia orientacji i selekcji szkolnej*, Warszawa 1971, s.133.